

Mali zatî hayvanatın tazmini hakkında ¹/₃₇₅ numaralı kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa Dahiliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Müamelat Müdürlüğü

Snbe 1

Sayı ⁶/₆₈₈

14 - 2 - 1929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Mali zati hayvanatın tazmini hakkında Milli Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 6-2-929 tarihli içtimaında Yüksek meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur

Mutezasının ifa ve neticesinin işarına müsaade bnyurulması rica olunur efendim .

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

1 - Zatî bineklerin mürt veya ziyâ halinde tazminine ait mamulünbih tazmin kanunu pek mahdut ve mukayyet mevadî muhtevidir. Mezkûr 1 nci maddesi hizmeti askeriye esnasında muharebede vazife veya harp dolayisile telef ve zayı olan veyahutki rükûbe gayri salih bir hale gelen mali zatî hayvanatın tazminini kabul ediyor. Halbuki bir hayvan hastalığı herhangi bir vazifenin ifası esnasında olarak vazifeden avdette bir veya iki gün sonra sahibinin sun'u taksiri haricinde hastalığı tebarüz ederek mürdolması kabildir yahut kışla tavlalarında sarî bir hastalığa tutularak binnetice itlâf edilmesi sahibinin bir sun'una taalluk etmeyip emrazı sariyei muhtelifenin icabatına matuf olabilir. Bundan başka mali zatî hayvanat bir zabitin her zaman için vazife hayvanı olduğundan sarî mali milli hayvan gibi iskân işe ve muhafaza edildiği halde emrazı iltihabiyei muhtelifeden den mürt olabilmesi de ahvali tabiiyedendir. Binaen aleyh marûlarz hususat dahilinde hiçbir taksir müessir olmayarak telef ve ziyaa uğrıyan bir zatî hayvanın devlet tarafından tazmin edilmeyerek sahibinin mes'ul mevkiinde tutulması münafii madelet olmakla beraber zabitanın hayvan sahibi olmak hususundaki râğbetlerini de azaltmaktadır.

2 - Harbî umumiden sonra memlekette nesli feres azalmış ve fiyatlar makûs bir nisbette yükselmiştir. Bilhassa binek evsafını haiz bir hayvanın evelce(15:20) liraya ve bilâhara (100:150) liraya tedariki kabil iken bu gün piyasaya nazaran alelâde binek evsafını haiz olan bir hayvan (300) liradan aşağı bir fiyatla alınmamaktadır. Bir zabitin bu şeraitle 300 liraya tedarik ettiği bir hayvanın sun'u taksir haricinde mürt olduğu halde 100 lira bir tazminat alması muvafığın ısfet ve madelet olmaacağı gibi bu hususdaki şevk ve arzuyuda tamamen münkesir etmektedir .

Esbabı maruzaya binaen, zabitanı vazifeden mecbur oldukça mali millî hayvandan istifadeye şitap ve malî zatî hayvan edinmekten kaçınmağa sevketmektedir. Bu hal ise, ordumuz kadrosunda binek hayvanatının pek noksan olarak kalmasını intaç etmekte olduğundan işbu lâyihai kanuniye tanzim ve takdim kılınmıştır efendim.

T. B. M. M.

M. M. Encümeni

Karar № 41

23-III-1929

M. M. Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Encümenimize havale buyurulan Bş. V. Celilenin 14-11-929 tarihli ve 6 - 633 numaralı tezkeresine merbut (Mali zatî hayvanların tazmini) hakkındaki kanun lâyihası M. M. Vekili hazretleri ve Baytar Dairesi Reisi Ahmet Pş. huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Fennin bütün terakkıyatı ile beraber ordu için (at) ın ehemmiyeti daim bakî kalmış ve belki de artmıştır. Diğer yüzden memleketin iktisat ve istihsal hayatında da (at) ın büyük işler gördüğü şüphesizdir. Binaenaleyh hazar ve seferde vazifelerini ifa edebilmek için ata binmek mecburiyetinde olan zabitlerimize mümkün olduğu kadar kendi malları hayvan kullanmak için gösterilecek kolaylık ve yardımlar her noktadan memleketin ve memleket müdafaasının faydasınadır.

Bu maksatla şimdiye kadar muhtelif zamanlarda bir kaç kanun yapılmış isede o kanunlardaki birtakım kayıtlar ve şartlar tatbikat sahasında kanundan istifadeye imkân bırakmadığı ve bu yüzden bir çok eğerli zabitlerimiz zararlara uğradığı cihetle kendi mali at tedariki fikrinde yine sönmeğe başladığı umumî ve istiklâl harbinin uzun tecrübelerile meydana çıkmıştır.

Bundan başka asrî bir harpte memleketin bütün menabiinden istifade etmek zarurî olduğundan, bir seferberlikte her türlü nakliye vasıtalarına müracaat edileceği tabiidir. Bunlarında harp halleri veya hizmet tesirile zayi olması ihtimalini eski kanunlar düşünmediği için sahipleri ağır zararlara uğrayabiliyordu.

Şu ihtimalleri etraflı ve toplu bir şekilde tayin ve tedvin edecek bir kanuna kat'î bir ihtiyaç vardı. Bu itibarla işbu kanun layihası encümenimizce esas olarak şayanı kabul görülmüş ve ancak maksadın daha vazih anlaşılması ve daha amelî bir şekilde tatbikatını kolaylaştırmak için vekâletle mütabık kalarak - ekserisi şekle ait olmak üzere - bazı tadilât yapılmıştır.

Şöleki:

1 - Lâyihamın birinci maddesinde (Binek hakkı olan askerî memurlar) ilâve edildi, bunlar eski kanunda vardır, ve seferberlikte de ata bineceklerdir. Meselâ müşavirler, hesap memurları istiklâl harbimizde de ata binmişlerdir.

İşbu maddedeki (Protokolü) sözü herkesce anlaşılmayacağı ve harpte her yerde baytar bulunamayacağı düşünülerek tadil edilmiş ve kolay bir şekle konulmuştur .

2 - Lâyihamın ikinci maddesinde bulunmayan (kendi binek hayvanı ile orduya iltihak eden) eski kanunda vardır, ve müstakbel bir harptede olabilir, diye ilâve olundu. Bundan başka lâyihamın düşünmediği (otomobil , kamyon) gibi nakliye vasıtaları tadilâtta kaydedildiği gibi umumiyetle ahali nakliye vasıtalarının ne gibi ahvalde ve hangi şartlarda ödeneceği. (A,B) fıkralayice iza holundu (B) fıkrasının somundaki (mutahassis raporu) ndan maksat kı'alarındaki rında nakliye veya otomobil teşkilâtın da bulunan zabıt veya ustalardan birinin vereceği rapordur. Bu suretle mal sahibininin haksız arzularına mani olunur.

3 - Lâyihamın üçüncü maddesine (diğer nakliye vasıtalarının) da konulması bunlarında ödeneceğinin yukarıki maddelerde bildirilmesindedir.

4 - Lâihanın dördüncü maddesine yine birinci madde de gösterilen sebepten dolayı (sair binek hakkı olan) kaydı konulmuştur.

Yine bu madeede (tazmin) anlatılırken temlik mazbatasının nasıl yapılacağı oraya karıştırılmış işede ordumuzda ötedenberi (temlik mazbataları) bilinen bir talimatname ile yapılmaktadır. Ve kendi atı olanlarda vardır. Bir yanlışlığa meydan vermemek için bu kısım çıkarılmış ve madde daha basit ve kolay anlaşılacak bir kılığa konulmuştur. Bu tadilat içinde lâihanın ismi tamamlanmış ve öteki maddeler hemen aynen bırakılarak yeni şekilde kabulüne cencümenimizce müttefikan karar verilmiş olduğu arz olunur efenbimr

Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Kâtip	M. M.	Reis
Kâzim	B. Lutfi	L. Müfit	A. Samih	Abdülhak	M. Nami	İhsan	Naci

T. B. M. M.

Da. Encümeni

4 - IV - 1929

Dahiliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Mali zatî hayvanların tazmini hakkındaki kanun lâihası ile Millî Müdafaa Encümeni mazbatası, Vekil Abdülhalık Beyefendi hazır buldukları halde encümenimizcede tetkik olundu.

Mezkûr lâihâ Millî Müdafaa Encümenince yapılan tetkikat ile encümenimizce de kabul olunmuştur. Hey'eti umumiyeye arz olunur.

Âza	Kâ.	M. M.	R. V.	Da. Encümeni Reisi Na.
Balikesir	Kars	Malatya	Adana	Adana
Fahreittin	Halit	A. Muttalip	Hilmi	Hilmi
Âza	Âza	Âzs	Âza	Âza
Kars	Malatya	Tekirdağı	Zonguldak	Eekişehir
Bahattin	Nazif	M. Fak	Rifat	Sait
				Talalat

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni
Mazbata № 91

$\frac{1}{375}$

Bütçe Encümeni mazbatası

RİYASETİ CELİLEYE

Mali zatî hayvanların tazmini hakkındaki kanun lâihası ile Millî Müdafaa Encümeni mazbatası Millî Müdafaa vekili beyin huzur ile tetkik ve müzakere olundu.

Ordu ve Jandarma zabıt ve efradile binek hakkı olanların kendi malî hayvanlarının ve orduya alınan ahali nakil vasıtalarının ziya ve mahvı halinde tazminlerine dair muhtelif tarihlerde neşrolunmuş olan kanunların ihtiyaca tekabül edemediği, maksadı temin eylemediği esbabı mucibesile tanzim kılınan bu kanun lâihasını encümenimiz esas itibarı ile muvafık bulmuş ve aşağıda yazılı bazı tadillerle kabul edilmiştir.

Sferde veya hazerde vazife esnasında, sahibinin kusur ve kabahati olmaksızın harp ve vazife icabatından olarak kayıp olan hayvanların da aynı suretle tazmini muvafık görülmüş ve lâğvedilen kanunlarda mevcut olan bu hüküm birinci maddeye ilâve edilmiştir.

İkinci maddenin (C) fıkrasında askerî sebeplerden dolayı ölen ve hastalıktan dolayı öldürülen hayvanların tazmini kabul edildiğine nazaran hareket mıntakasında bir hastalığa tutularak ölenler için de tazmin esası tabii bulunmuş ve fıkra olsuretle tashih olunmuştur.

Üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı maddeler aynen lâgvedilen kanunları tatad eden yedinci madde 12 kânunsani 1331 tarihli kanunun da zikr ve ilâvesile kabul edilmiş ve lâyihann heyeti umumiyenin tasvibine arzına karar verilmiştir. 26/5/929

Elaziz	Samsun	Aydın	Kâ.	R. V.	Reis
H. Tahsin	Adil	Mühendis Mitat	Bursa	İstanbul	Edirne
		Tokat	Muhlis	Fuat	Şakir
		O. Şevki	Isparta	Erzurum	Kütahya
			Mükerrem	H. Aziz	Niyazi Asım

Hükümetin teklifi

Mali zatî hayvanatın tazmin kanun lâyhası

1 - Ordu ve jandarmaya mensup zabitan ile jandarma efradının hazar ve seferde sun'utaksirlari haricinde ve takdir edilen on beş sene hizmet sinni dahilinde iken mürt ve zayi olduğu veya rükübe gayrisalih bir hale geldiği, herhangi bir hastalıktan dolayı itlâf edildiği amirlerince müteselsilen musaddak vesaik ve protokolli baytar raporile tebeyyün eden malî zatî binekleri tarafı devletten tazmin olunur.

2 - Kısmî ve umumî seferberliklerde vesaiti nakliyesile orduya iltihak eden efrat hayvanatı ile arabalarından, sahibinin sun'u taksiri haricinde harptan ve hizmeti askeriyeden mütevellit esbap tahtında mürt, telef ve zayi olduğu veya gayrikabili istihdam bir hale geldiği kıtaat veya menzil kumandanlıklarının tasdikile tebeyyün edenler ile ücretli tutulan ahali vesaitinden harekât mıntakasında esbabı askeriyeden naşı zayi olanlarla harekât mıntakası haricinde herhangi bir harp silâhile telef oldukları kıtaat veya menzil kumandanlıklarının tasdikile taayyün edenler kezalik tazmin olunur.

M. M. Encümenin tadili

Ordu ve Jandarmaya mensup zabitlerle efradın ve sair binek hakkı olanların kendi malî bineklerinin ve orduya alınan ahali nakliye vasıtalarının ödenmesine dair kanun lâyhası

MADDE 1 — Ordu ve Jandarmaya mensup zabitler ve binek hakkı olan askerî memurlarla Jandarma efradının, hazar ve seferde, kendi kusur ve kabahatleri olmaksızın, onbeş yaşına kadar, öldüğü veya bir hastalık dolayısıyla öldürüldüğü veya binilemeyecek derecede sakat veya çürük olduğu - Baytar bulunan yerde - baytarın vermiş olduğu raporun altı kıt'asınca mazbata edilerek sırasile fırka kumandanlığı veya menzil müfettişliği veya bunların karşılığı yukarı makamlarda tasdik edilen ve baytar bulunmayan yerde - kıt'anın mazbatası yine yukarı makamlarca tasdik edilen, kendi malî binek hayvanları Devlet tarafından ödenir.

MADDE 2 — Kısmî veya umumî seferberlikte nakliye vasıtaları ve kendi binek hayvanile orduya gelen efradın hayvanları ve nakliye vasıtaları, kendi kusur ve kabahatleri olmaksızın, harpten ve askerlik hizmetlerinden doğan sebeplerle ölür, yahut hastalıktan dolayı öldürülür, veya zayi olur, veya hayvanlar kullanılmayaacak bir halde sakat veya çürük olursa, nakliye vasıtalarının en mühim ve asolan parçaları kırılarak kullanılmayacak bir hale gelirse, aşağıda yazılan evrak üzerine ödenir.

A) Hayvanlar için birinci maddede olduğu gibi, baytar raporu, veya kıt'a mazbatası,

B) Araba, otomobil gibi nakliye vasıtaları için, altı mazbatalanmış ve yine kıt'a veya menzil kumandanlıklarınca tasdik edilmiş mütehassis raporu,

Bütçe Encümeninin tadili

MADDE 1 — Ordu ve Jandarmaya mensup zabitler ve binek hakkı olan askerî memurlarla Jndarma efradının, hazar ve seferde, kendi kusur ve kabahatleri olmaksızın, onbeş yaşına kadar, öldüğü veya bir hastalık dolayısıyla öldürüldüğü veya binilmeyecek derecede sakat veya çürük olduğu baytar bulunan yerde baytarın vermiş olduğu raporun alt tarafı kıtasınca mazbata edilerek sırasile fırka kumandanlığı veya menzil müfettişliği veya bunların karşılığı yukarı makamlarca tasdik edilen ve baytar bulunmayan yerde kıtanın mazbatası yine yukarı makamlarca tasdik edilen veya kendi kusur ve kabahatı olmadan kaybolupta ziyayı usulü dairesinde tespit ve mazbata edilen, kendi malı binek hayvanları Devlet tarafından ödenir.

MADDE 2 — Kısmî veya umumî seferberlikte nakliye vasıtaları ve kendi binek hayvanlarıyla orduya gelen efradın hayvanları ve nakliye vasıtaları kendi kusur ve kabahtları olmaksızın, harpten ve askerlik hizmetlerinden doğan sebeplerle ölür, yahut hastalıktan dolayı öldürülür, veya zayi olur, veya hayvanlar kullanılmıyacak bir halde sakat veya çürük olursa, nakliye vasıtalarının en mühim ve asıl olan parçaları kırılarak kullanılmıyacak bir hale gelirse aşağıda yazılı evrak üzerine ödenir.

A - Hayvanlar için birinci madde de olduğu Baytar raporu ve veya kıt'a mazbatası

B - Araba, otomobil nakliye vasıtaları için alt tarafı mazbatalanmış veyine kıt'a veya menzil kumandanlıklarınca tasdik edilmiş

C) Ücretle tutulan ahali nakliye vasıtaları harekât mıntakasında askerî sebeplerden dolayı ölürl veya mahvolur veya hastalıktan dolayı öldürölür veya zayı olursa veya harekât mıntakası haricinde bir harp vasıtasıle telef veya mahvolursa yukardaki fıkralarda yazılı evrak üzerine ödenir.

3 - Tazmin olunan hayvanlar; sair emvali milliye hakkındaki usul dairesinde satılarak bedeli irat kaydedilir.

4 - Ordu ve Jandarmaya mensup zabitan ile jandarma efrat hayvanatının tazmin bedeli hariçten mübayaa edildiklerine veya ciheti askeriyeden tedarik edildiklerine göre kıtaatça alelusul teşekkül edecek olan takdiri kıymet komisyonları tarafından hayvanın kıymeti veya Hükümet hesabına mübaya fiatı nazarı itibare alınarak rayice nazaran taktir edilecek ve temlik mazbatasında mukayyet bulunacak olan kıymet üzerinden tediye olunur. Bu kıymet jandarma efrat hayvanatı için (200), zabitan hayvanatı için (350) lirayı tecavüz etmeyecektir .

MADDE 5 — Ordu ve Jandarmaya mensup zabitan ile Jandarma efradının halen sahip buldukları malı zatı hayvanatın evcele tanzim kılınmış olan temlik mazbataları dördüncü maddeye tevfiikan tecdit olunur .

MADDE 6 — Orduya vesaitile iltihak edenlerin tazmin bedeli, mahalli tedariki vesaiti nakliye komisyonlarınca ellerine verilecek takdiri kıymet mazbatasında yazılı fiat ve ücretli ehali vesaiti de mahalli vesaiti nakliye komisyonlarının rayice göre taktir edeceği bedeli misil üzerinden tazmin olunur .

MADDE 7 — 5 Nisan 333 tarihli zabitan ve mensubini askeriye hayvanlarının tazmini hakkında 28 Nisan 337 tarih ve 116 numaralı zabitanı askeriye ile Jandarma zabitan ve efradına ifayi vazife esnasında telef olan hayvanları için verilecek tazminat hakkında ve 23 kânun evel 331 tarihli hali seferberide orduya gönüllü olarak dahil olanların hayvanlarının tazmini hakkındaki kanunlarla işbu kanun ahkâmına muğayir bilcümle ahkâmı kanuniye mülğadır .

MADDE 3 — Hükümetçe bedelleri ödenen hayvanlarla diğler nakliye vasıtaları sair milli mallar hakkındaki usule göre satılarak bedelleri irat kaydolunur.

MADDE 4 — Ordu ve jandarmaya mensup zabitler ve binek hakkı olan askerî memurlarla jandarma efrat hayvanlarının bedeli temlik mazbatalarındaki kıymet üzerinden ödenir. Bu kıymet jandarma efrat hayvanları için (200) ve zabıt hayvanları için (350) lirayı geçmez.

MADDE 5 — Ordu ve jandarmaya mensup zabıtlerin ve efradın ellerinde bulunan kendi malları hayvanların temlik mazbatası bu kanunun neğrinden sonra yerinde yapılacaktır.

MADDE 6 Orduya kendi nakliye vasıtaları ile iltihak edenlere ödenecek bedeller, yerli tedariki vesaiti nakliye komisyonlarının ellerine vereceği takdiri kıymet mazbatalarında yazılı fiyat ve ücretli ahali vasıtalarının da yerli vesaiti nakliye komisyonlarının biçeceği bedeli misl üzerinden verilir.

MADDE 7 — 5 Nisan 333 tarihli (zabitan ve mensubini askeriye hayvanlarının tazmini) ve 28 Nisan 337 tarihli ve 116 numaralı (zabitanı askeriye ile jandarma zabitan ve efradına ifayi vazife esnasında telef olan hayvanları için verilecek tazminat) ve 23 Kânun-evel 331 tarihli (Hali seferide orduya gönüllü olarak dahil olanların hayvanlarının tazmini) hakkındaki kanunlar ve işbu kanunun hükümlerine aykırı bilcümle hükümler kadıl-

mütehassis raporu

C - Ücretle tutulan ehali nakliye vasıtaları harekât mıntakasında askerî sebeplerden dolayı ölür veya mahvolur veya hastalığa tutularak ölür veya öldürülürse veya zayi olursa veya harekât mıntakası haricinde bir harp vasıtasile telef veya mahvolursa yukarıdaki fıkralarda yazılı evrak üzerine ödenir.

MADDE 3 — Aynen

MADDE 4 — »

MADDE 5 — »

MADDE 6 — Orduya kendi nakliye vasıtaları ile iltihak edenlere ödenecek bedeller, mahallî tedariki vesaiti nakliye komisyonlarının ellerine vereceği takdiri kıymet mazbatalarında yazılı fiyat ve ücretli ehali vasıtalarının da mahalli vesaiti nakliye komisyonlarının biçeceği bedeli misil üzerinden verilir.

MADDE 7 — 5 nisan 333 tarihli (zabitan ve mensubiini askeriye hayvanlarının tazmini) ve 28 nisan 337 tarihli ve 116 numaralı (zabitan askeriye ile jandarma zabitan ve efradına ifayi vazife esnasında telef olan hayvanları için verilecek tazminat) ve 23 kânun-evvel 331 tarihli (Hali seferide orduya gönüllü olarak dahil olanların hayvanlarının tazmini) ve 12 kânunsani 1331 tarihli (Hizmeti filiyeden seferberliğe nakl olunan jandarmaların

MADDE 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 9 — Bu kanunun ahkâmını icraya Millî Müdafaa, Dahiliye ve Maliye vekilleri memurdur. 6-2-929

M. M. V.	Ad. V.	Bş. V.
<i>M. Abdülhatik</i>	<i>M. Esat</i>	<i>İsmet</i>
Ma. V.	Ha. V.	Da. V.
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>T. Rüştü</i>	<i>Ş. kaya</i>
İk. V.	Na. V.	Mf. V.
<i>M. Rahmi</i>	<i>Recep</i>	<i>İsmet</i>
	S. İ. M. V.,	
	<i>Dr. Refik</i>	

rılmıştır.

MADDE 7 — Aynen

MADDE 8 — Aynen

hayvanları) hakkındaki kanunlar ve işbu kanun hükümlerine mugayır bilcümle hükümler kaldırılmıştır

MADDE 8 — Aynen

MADDE 9 — »